

İklim, Haklar ve İnsanlığın Hayatta Kalması Zirvesi

New York, 18-19 Eylül

BEYANNAME

I – İnsanların birbirleriyle ve dünyayla daha bağlantılı olduğu bu çağda, insanların doğanın bir parçası olarak geliştiği ve Yerli Halkların hakları da dahil olmak üzere insan haklarının ve çevrenin, şirketlerin karından önce geldiği bir dünya tahayyül ediyoruz. Güvenli, eşit, barışçıl ve adil toplumlarda yaşamak istiyoruz. Tüm bireylerin ve toplulukların hakkaniyetli, güvenli ve sürdürülebilir bir hayat sürebildikleri, hayatlarını etkileyen konularda karar alma süreçlerine katılabildikleri ve bilgiye ve adalete erişebildikleri toplumlarda yaşamak istiyoruz. Müştereklerin topluluklar tarafından korunduğu ve sürdürülebilir bir şekilde yönetildiği, hükümetlerin ve şirketlerin ise sorumluluk bilinciyle hareket ettiği ve eylemlerinin sonuçlarının sorumluluğunu aldıkları bir dünyada yaşamak istiyoruz. Hakkaniyeti ve insan haklarının korunmasını sağlamak, iklim krizini ve kitlesel yok oluşu durdurmak, çocuklarımızın geleceğini korumak, doğayı kirletenlerden hesap sormak ve fosil yakıtlar ile sürdürülebilir olmayan ticari pratiklerin geçmişe gömülmesini sağlamak amacıyla ekonomik, sosyal, hukuki ve siyasal sistemleri dönüştürmek için acil ihtiyacın ve fırsatın farkındayız. Bu vizyon iklim krizinden kaynaklı şiddetin mağdurları ve iklim adaleti için mücadele edenlerin korunmasını ve desteklenmesini ve onlarla dayanışma içinde olunmasını gerektiriyor.

II – Mevcut insan hakları ihlallerinin, ayrımcılığın ve eşitsizliğin kökeninde, gezegenimizi tehdit eden krizin merkezinde de yer alan düşünce ve davranış biçimleri ile iktidar yapıları bulunuyor. İnsan haklarını, gezegenimizi ve iklimi korumak ekosistemlere meta gözüyle bakmaya son vermeyi ve insanlık onurunun ve insan haklarının yaşam örgüsüne dayandığını kabullenmeyi gerektiriyor.

III – İklim adaletini sağlamak için, iklim konusundaki acil durumun, insanlığın hayatta kalmasını, çevreyi ve insan haklarını hem şimdiki hem de gelecek nesiller açısından tehdit ettiğini kabul etmemiz gerekiyor. Ayrıca, iklim krizinin herkesi etkileyen küresel bir kriz olmasına rağmen, savunmasız durumda olan, hakları ihlal edilen ve kesişen ayrımcılıklara maruz kalan kişileri, grupları ve halkları orantısız bir şekilde etkilediğini kabul etmeliyiz. İklim krizi, ülkeleri de eşit olmayan bir şekilde etkiliyor. Çatışma ve siyasi istikrarsızlığın artmasına neden olurken, aynı zamanda, gıda güvencesizliği, yerinden edilme ve göçe de neden oluyor. İklimin bozulmasını ve çevrenin korunması ihtiyacını insan haklarını inkar etmek için bahane olarak kullanan devletlere ve hak karşıtı gruplara karşı çıkmalıyız.

IV – Krizden en çok sorumlu olan ve kaynakların çoğunu kontrol edenler başta olmak üzere tüm devletleri, iklim değişikliğini azaltmak için yeterli önlemleri almadıkları için kınıyoruz. Bu durum, devletlerin insan hakları konusundaki yükümlülüklerinin ihlali niteliğindedir. Benzer şekilde, ülke içinde ya da dışında, iklim değişikliğinin verdiği zarara karşı dayanıklılık geliştirmek için yeterli ve etkili önlemler almamış olmaları bu ihlalleri, özellikle marjinalleştirilmiş ve iklim değişikliği ile mücadele etmede en az donanıma sahip olan gruplar arasında, daha da sürekli hale getirmektedir.

V – Devletlerin, başta iklim değişikliğinin sonuçlarından en çok etkilenen ve krizin yaratılmasında en az sorumluluk taşıyan topluluklara karşı olmak üzere, insan hakları ihlallerine neden olacak kötü tasarlanmış iklim politikaları ve uygulamalarını benimsemeleri ve geliştirmeleri karşısında oldukça endişeliyiz. Yetersiz ve kötü tasarlanmış önlemler, karbon salımı ile fosil yakıtı dayalı ekonominin sürmesine neden olacak ve Yerli Halklar ve ayrımcılığa uğrayan diğer gruplar başta olmak üzere insanları daha fazla riske maruz bırakacak yanlış çözümlere yol açar.

VI – Devletler, iklim değişikliğinin sürmesine neden olan şirketlerin suçlarına ortak oldular ve yasal yükümlülüklerine rağmen, şirketlerin bu tür fiilleriyle ilgili düzenlemeler yapmakta ve yol açtıkları insan hakları ihlalleri ve çevreye verdikleri zararlarla ilgili hesap sormakta büyük ölçüde başarısız oldular. Dahası, birçok devlet, iklime zararlı sektörlere ayrıcalıklar, faydalar ve cezasızlık tanıyan ticaret ve yatırım anlaşmaları gibi politikaları destekledi.

VII – İklimimizin yok oluşunun merkezinde, fosil yakıt endüstrisi ve büyük ölçekli tarım endüstrisi başta olmak üzere bazı şirketlerin ve onların finansal destekçilerinin olduğunu biliyoruz. Bu şirketler, insan haklarına saygı duyma konusundaki sorumluluklarını görmezden gelerek kadınların, çocukların, Yerli Halkların, yerel toplulukların ve iklim değişikliğinden orantısız şekilde etkilenen diğer grupların insan haklarının ihlal edilmesine ve dünyadaki ekosistemlerin yok edilmesine katkıda bulundu. Özellikle, fosil yakıt endüstrisi, ürünlerinin yol açtığı etkilerin yıllardır farkında olmasına rağmen yatırımcılarını, halkı, toplulukları ve diğer paydaşları bu etkiler konusunda uyarmadığı gibi, iklim ile ilgili çok yönlü bir yanlış bilgilendirme ve inkar kampanyası yürüttü.

VIII – Devletlerin iklim kriziyle gerektiği gibi mücadele etme konusunda insan hakları yükümlülükleri olduğunu altını çiziyoruz. Bu doğrultuda atacakları adımlar, marjinalleştirilmiş ve iklim değişikliğinden en çok etkilenen toplulukları değişimin dinamikleri olarak görmeli ve onlara öncelik tanımalıdır. Daha etkili, sürdürülebilir ve hakkaniyetli adımlar atılmasını ve iklim adaletine doğru adil bir geçişi sağlamanın tek yolu, devletlerin bu yükümlülükleri yerine getirmesidir.

IX – Geleneksel bilgi ve bilimden anladığımız kadarıyla, hafifletme, uyum ve zarar yönetimi gibi iklim politikalarının insan haklarını merkeze alarak planlanması, daha etkili ve adil cevaplar verilmesini mümkün kılar, bu da iklim mücadelesinin daha büyük bir azimle yürütülmesine katkıda bulunur.

X – Tüm dünyada çevreci insan hakları savunucularının öldürülmesi, toplumsal cinsiyet temelli şiddet ve tehditlere maruz bırakılması, taciz edilmesi ve suçlu haline getirilmesi gibi vakalarda artış yaşanmakta ve bu tür ihlaller cezasız kalmaktadır. Çok yönlü ve kesişen ayrımcılıklara maruz kalan ve toplumsal cinsiyet, ırk ve diğer ayrımcılık türlerinden kaynaklı saldırılar ve sınırlandırmalar karşısında daha fazla risk altında bulunan kadın insan hakları savunucuları, Yerli Halkların haklarının savunucuları ve diğer dışlanmış ve ötekileştirilmiş hak savunucuları ile topluluklara özellikle dikkat çekiyoruz. İklim konusunda harekete geçilmesi için barışçıl gösterilere katılan ve sivil itaatsizlik eylemlerinde bulunan herkesi hukuka aykırı baskılardan ve zulümden koruyacağız. Çevreci insan hakları savunucularının, politika oluşturma sürecinin güçlendirilmesi, haklara erişim ve sürdürülebilir kalkınma mücadelesindeki önemli rollerinin tanınmasını talep ediyoruz.

XI – İklim krizi ile ilgili bir şeyler yapılabilir ve yapılmalıdır. Mevcut ve uygulamaya hazır bir dizi etkili politika ve teknik çözüm önerisi biliniyor. İklim değişikliğine yol açan dinamiklerin ele alınması ve bunların tersine çevrilmesi için gerekli adımları atma ve dayanıklı, uyum sağlayabilen ve sürdürülebilir topluluklar inşa etme konusunda temel sorumluluk hükümetlerde ve şirketlerde. Şimdiye kadarki en güçlü, birleşik ve kapsayıcı halk hareketini mobilize etme yönündeki mevcut çabalarımızı daha da güçlendireceğiz. Gerçek ve dönüştürücü bir iklim mücadelesi, ancak mücadeleye tamamen angaje olmuş bir sivil toplumla ve halkla mümkündür.

İklim adaleti için, biz aşağıda imzaları bulunanlar, şu maddeler üzerinde uzlaştık:

- 1. İnsan haklarını iklim aktivizminin merkezine koyma çabalarımızı artıracacağız.** Bunu, iklim adaleti talep eden ve gezegenimizi yok eden etkinliklere karşı çıkan Yerli Hakların, gençliğin, kadınların, yoksulların, engellilerin, balıkçılıkla geçinenlerin, köylülerin, göçebe ve hayvancılıkla uğraşan toplulukların, yerel toplulukların, işçilerin ve iklim değişikliğinden orantısız şekilde etkilenen diğer grupların öncülüğünü takip ederek yapacağız.
- 2. Sera gazı salımını azaltmak ve insanları, ekosistemleri ve biyolojik çeşitliliği iklim bozulmasının etkilerine karşı korumak için daha önce görülmemiş ölçüde cesur, insan gücüne dayalı ve insan hakları açısından tutarlı adımların zaman kaybetmeksizin atılmasını talep edeceğiz.** Bu adımlar, yaşamın tüm alanlarındaki eşitsizliklerin giderilmesi için ekonomik, sosyal ve siyasal sistemlerimizde dönüştürücü değişiklikler yapılmasını gerektirmektedir. Bu dönüştürücü değişiklikler, kaynakların adil dağıtımını ve özellikle de kaynakların ayrıcalıklı gruplarca gereksiz tüketimini engellemeyi de içermeli. Mevcut küresel ısınma düzeyinin daha şimdiden insan hakları ihlallerine yol açtığı düşünüldüğünde, sıcaklık artışının mümkün olduğunca düşük seviyede tutulması ve 1.5°C'nin üzerine çıkmasının engellenmesi için emisyonların tüm dünyada büyük ölçüde ve hızla azaltılmasını ve gelecekte fosil yakıt yakılmamasını sağlamamız esastır.
- 3. Hükümetlerin tüm iklim politikalarının, önlemlerinin ve adımlarının insan haklarına saygılı olmasını, insan haklarını korumasını ve bunun gereklerini yerine getirmesini talep edeceğiz.** Bunlara, insanların tümüyle bilgilendirilme ve iklim değişikliği konusundaki politikalara anlamlı bir şekilde katılma hakkı ve şirketlerin tüm tedarik zincirleri boyunca insan hakları yükümlülüklerini yerine getirmeleri de dahildir. İklim değişikliği ile mücadele etmek veya iklim değişikliğine uyum sağlamak için insan hakları pahasına alınacak, gelir eşitsizliklerini derinleştirecek ve yoksulluk, açlık ve mülksüzleşme ile ekonomik, sosyal ve siyasal dışlanmaya neden olacak her türlü politikaya veya eyleme itiraz edeceğiz.
- 4. İklim değişikliğinden en fazla sorumlu olan ve en fazla kaynağa sahip olan ülkeler ve şirketler üzerindeki baskıyı artıracacağız.** Tüm ülkelerin acil olarak insan haklarının korunması amacına uygun, bilime dayalı emisyon azaltma hedefleri oluşturmalarını, bu hedefleri planlanan zamanda ya da öncesinde gerçekleştirmelerini talep ediyoruz. Bu konudaki yük ve sorumluluğu, yüksek karbon salımı yapan ülkelere, daha az kaynağa sahip ve daha düşük karbon salımı geçmişine sahip ülkelere, şirketler ve ayrıcalıklı gruplardan daha az ayrıcalıklı gruplara devretme girişimlerine karşı çıkacağız. Krizden daha fazla sorumlu olanları bu tür eylemlerinden dolayı sorumluluk almaya ve uygun önlemler almaya zorlayacağız.

5. İklim krizinden en çok sorumlu olan ve en fazla kaynağa sahip devletlerin, iklim değişikliğinin azaltılması ve iklim değişikliğine uyum sağlanması yönünde iddialı eylemlere girişebilmelerini kolaylaştırmak amacıyla küresel düzeydeki ülkelere gerekli finansal ve teknolojik kaynakları sağlamaları için çağrıda bulunacağız. Bu devletlerin, iklim krizinin yol açtığı zarar ve kayıpları gidermek için, etkilenen topluluklara ve bireylere -tazminat da dahil olmak üzere - yeterli araçları sağlamasını ve bunu bu gruplarla istişare halinde ve bireysel ve kolektif geleneklerine ve haklarına saygı duyarak yapmasını talep ediyoruz. Bu kaynakların şeffaf ve yeterli bir şekilde kullanılmasını teşvik edeceğiz ve bu destek sonucunda ek mali yük ve borçların oluşmasına karşı çıkacağız.
6. Politikaların ve kurumların şirketler tarafından kontrol edilmesine amansız bir şekilde karşı çıkacağız ve iklime zarar veren endüstrileri ve onların finansal destekçilerini hesap vermeye zorlayacağız.
7. Yerli Halkları, işçileri, köylüleri, çiftçileri, göçebe toplulukları, balıkçıları ve yerel toplulukları haklarından mahrum etmek yerine güçlendirecek sürdürülebilir tarım ve yenilenebilir enerji modellerine doğru, fosil yakıtlardan uzaklaşmayı öngören adil ve kapsayıcı bir geçiş talep edeceğiz. Tüm insanların, özellikle de ayrımcılığa maruz kalanların, iklim eğitime ve karbondan arındırılmış dayanıklı bir topluma geçiş için gerekli kaynaklara, eğitime, bilgiye ve düzgün işlere erişebilmelerini sağlayacak önlemler arayacağız.
8. Atalarının toprakları ve bölgeleri konusundaki hakları da dahil olmak üzere, Yerli Halkların haklarını korumak, bu haklara saygı göstermek ve gereklerini yerine getirmek için çalışacağız. İklim krizine çözüm getirmede etkili ve uygun olduğu kanıtlanmış yerel ve geleneksel bilgilerin korunması, tanınması ve tanıtılmasının yanı sıra, gıda sistemlerimizde acilen ihtiyaç duyulan dönüşüm ve esnekliğin daima Yerli Halkların rızasıyla ve onların yararına olacak şekilde yapılması için çalışacağız.
9. İklimle bağlı kayıp ve zararlar karşı karşıya kalanlar ve iklim kaynaklı yerinden edilme nedeniyle hakları tehdit edilenler de dahil olmak üzere, iklim krizi veya iklim konusundaki adımların eksikliğinden dolayı hakları olumsuz etkilenen bireyler ve toplumların adalete etkin ve yeterli erişimlerini talep edeceğiz. Bu kişilerin adalete ve etkili çözüm yollarına erişebilmeleri ve iklim zararlarından sorumlu olanların hesap vermesinin sağlanması için çalışacağız. İnsan hakları ve yükümlülüklerinin iklim adaletini desteklemek üzere etkin bir şekilde korunmasını sağlamak için ulusal, bölgesel ve uluslararası insan hakları kurumlarını ve hukuki araçları aktif bir şekilde kullanacağız.
10. Özellikle topraklarını, toprağa erişim haklarını, geçim kaynaklarını ve çevreyi bireysel ve kolektif biçimde koruyanlar olmak üzere tüm çevreci insan hakları savunucularını ve insanlarla gezegeni yıkıcı faaliyetlerden ve iklim bozulmasından korumak için mücadele edenleri destekleyeceğiz. Tüm insan hakları savunucularının, özellikle de birden fazla ve kesişen ayrımcılık ve eşitsizlik biçimiyle karşı karşıya kalanların etkili bir şekilde korunduğu ve insan haklarını herhangi bir cezalandırma, misillemeye uğrama veya tehdit edilme korkusu olmaksızın savunmaları ve desteklemelerinin mümkün kılındığı güvenli ve kolaylaştırıcı bir ortam talep edeceğiz.

Beyanname metninin çeşitli dillerdeki tercümelerini ve imzacıların listesini <http://www.climaterights4all.com> adresinde görebilirsiniz.